

A close-up portrait of a man with dark hair and a light beard, smiling. He is wearing a light blue shirt and a dark blue sweater. The background is a soft, out-of-focus light blue.

DEMÒCRATES

Programa electoral
Eleccions Generals 2019

LES PERSONES COMPTEN

#GUANYEMELFUTUR

El programa que teniu a les mans és fruit de les aportacions de moltes persones: afiliats, simpatitzants, amics i ciutadans, de manera individual o a través d'entitats, que han volgut dedicar part del seu temps a construir un projecte de present i de futur per a Andorra. A totes elles els volem expressar l'agraïment més sincer.

ÍNDEX

1. Professi3 de fe	7
2. L'economia del futur	11
3. La societat del futur	27
4. L'entorn del futur	49
5. Unes institucions amb futur	65

PRO- FESSIÓ DE FE

Amigues i amics,

Quan vaig acceptar encapçalar la candidatura nacional de Demòcrates per Andorra ho vaig fer sabent que iniciava un camí compartit. Compartit amb les persones que m'acompanyaran a la llista nacional i a les candidatures parroquials, però també amb totes les persones amb les quals he pogut parlar al llarg d'aquests últims mesos i amb les quals em reuniré en les setmanes que queden fins a les eleccions generals. Sabeu que estic a la vostra disposició perquè aquest camí també sigui compartit amb vosaltres.

El camí que farem junts és essencial per construir una societat inclusiva, una Andorra on totes les persones comptin. I és un camí que té una doble direcció: perquè es tracta de governar pensant en tothom, però també es tracta que tothom, des de qualsevol àmbit de la societat, estigui disposat a aportar solucions, idees i iniciatives. És per això que us proposo un diàleg permanent entre els representants polítics i la ciutadania.

La democràcia sovint té a veure més amb el com que no pas amb el què. Més enllà de les diferències entre els partits, tots podem estar d'acord amb els grans principis de fomentar el creixement econòmic, estendre la igualtat d'oportunitats, preservar la cohesió social i vetllar per la sostenibilitat, pensant en les generacions futures.

Al meu entendre el com és el que fa la diferència. Jo us proposo una Andorra oberta i diversa, que trobi el seu lloc en un món global, tot mantenint les seves arrels i la seva essència. I us proposo, a més, que aquest procés sigui un camí de canvis graduals, equilibrats i oberts a la participació ciutadana.

Si creieu en aquest projecte, en la idea d'una Andorra inclusiva, que es projecta cap al futur sense perdre el llegat preuat d'un passat que ens fa ser únics, compto amb vosaltres. Compto amb vosaltres per aportar idees, compto amb vosaltres per defensar aquest projecte que construirem junts i compto amb vosaltres per fer-lo possible.

Des de la il·lusió, des de la responsabilitat i des de l'estima a Andorra.

Xavier Espot Zamora

Les eleccions generals són l'oportunitat de decidir quina resposta donem als reptes i els problemes del present i de triar un camí de futur. Aquestes dues qüestions són complementàries, perquè la manera com encarem el present acabarà determinant com serà el futur. Les decisions i les accions dels responsables polítics han de contribuir a resoldre els problemes actuals i garantir la sostenibilitat, per articular així un pacte entre diverses generacions de ciutadans.

El repte de la sostenibilitat té una dimensió triple: econòmica, social i mediambiental; i cap d'aquests tres pilars no té sentit per ell mateix, sinó que són complementaris.

La sostenibilitat econòmica passa avui per acompanyar els sectors principals de la nostra economia i assegurar que trobin el seu lloc en un món que canvia de pressa. Per això ajudarem el comerç a mantenir i augmentar la seva competitivitat i a encarar amb èxit els reptes del comerç electrònic. Continuarem apostant pel turisme, com a principal motor generador de riquesa al nostre país, reforçant la diversificació, la desestacionalització i la qualitat. Consolidarem la nova realitat d'un sector financer més resiliència perquè pugui oferir els seus serveis als mercats internacionals en condicions d'igualtat i amb tots els avantatges competitius. I vetllarem perquè el sector de la construcció mantingui l'equilibri entre la inversió pública i l'activitat privada.

La nostra economia i el país en el seu conjunt necessiten una política d'infraestructures per millorar la mobilitat interna, així com per desennclavar geogràficament Andorra. Caldrà, per tant, seguir apostant per millorar les connexions per carretera, però molt especialment perquè Andorra disposi -aprofitant les sinèrgies amb els territoris veïns- d'un aeroport amb línies regulars que ens connecti amb els principals aeroports europeus.

La transformació progressiva de l'economia ha fet sorgir nous sectors d'activitat que són també generadors de riquesa i de benestar. Pensem que el Govern ha de fer costat als emprenedors, especialment quan es tracti de projectes innovadors que contribueixin a diversificar la nostra economia. Per això volem simplificar el nostre marc legal i reglamentari per adaptar-lo a les necessitats de les persones que creuen en Andorra i en el seu potencial.

La negociació d'un acord d'associació amb la Unió Europea és la clau de volta del nou model de creixement, és la porta oberta a nous sectors econòmics com la indústria lleugera d'alt valor afegit i donarà un marc estable a totes les persones i les empreses que vulguin treballar des d'Andorra cap al món. Els Demòcrates som la garantia que aquesta negociació es continuarà duent a terme defensant les especificitats d'Andorra, especialment pel que fa a mantenir el control de la nostra política d'immigració, que és un dels

pilars fonamentals de la nostra cohesió social que han permès que Andorra es configuri com una societat oberta, integradora i respectuosa de la diversitat.

Els Demòcrates som, en definitiva, garantia de sostenibilitat. Perquè al llarg dels darrers anys hem anat reduint progressivament els dèficits públics fins a assolir l'equilibri pressupostari. Perquè és només des d'aquest equilibri que es pot garantir la sostenibilitat social.

Un país sostenible des del punt de vista social ha de ser un país que empodereix les persones, que identifiqui el seu potencial i els doni l'oportunitat de desenvolupar el seu propi projecte de vida. Un país que estigui al costat dels qui tenen dificultats i que lluiti activament contra tota forma de discriminació.

La cara més visible de la reivindicació per la igualtat d'oportunitats és l'equiparació efectiva dels drets de les dones i els homes, especialment en l'àmbit laboral.

Els Demòcrates creiem que el Govern ha de tenir una actitud proactiva a l'hora de pal·liar els efectes de les desigualtats. En aquest sentit, seguirem adoptant les mesures necessàries per garantir l'accés a un habitatge digne a preus assequibles i per millorar el poder adquisitiu de la ciutadania. Perquè sabem que fins i tot en època de bonança econòmica existeix el risc de generar desigualtats que afectin la cohesió social.

Les andorranes i els andorrans ens sentim orgullosos de la nostra identitat, que s'ha mantingut de manera pacífica al llarg dels segles i que ha sabut integrar persones vingudes d'arreu. Els Demòcrates pensem que la cohesió social, l'educació i la cultura són la base d'aquesta identitat; i per això promourem una política educativa i cultural enfocada a potenciar els valors propis d'Andorra i la creativitat local, com a punt de partida d'una societat oberta.

La preservació del patrimoni natural està molt lligada al manteniment de la nostra identitat. Però al llarg dels últims anys, a més, les accions encaminades a la sostenibilitat mediambiental s'han convertit en un pilar fonamental de l'acció del Govern, per mantenir la qualitat de vida i ser partícips dels grans reptes de la humanitat. En aquest sentit, volem prosseguir i intensificar el procés de transició energètica, potenciant les fonts renovables i menys contaminants, per lluitar així contra el canvi climàtic. A més, sabem que el nou sector de l'energia contribuirà a diversificar el teixit productiu del nostre país, a crear nous llocs de treball i a refermar la nostra sobirania.

Fa vuit anys, Andorra havia d'encarar reformes profundes que feia molts anys que eren en un calaix. I ho va fer en un moment econòmicament i socialment difícil. El nostre país ha superat amb encert aquest repte col·lectiu. Han estat anys de posar les bases d'un nou model de creixement i d'oportunitats. Ara és el moment de donar forma al futur.

L'ECO- NOMIA DEL FUTUR

2

El model econòmic que es comença a perfilar a partir de la dècada de 1920, i sobretot el creixement que Andorra experimenta des de mitjan segle XX, són la base del benestar actual, una base prou sòlida que ens ha permès fer front a l'embat de les successives crisis que hem patit i mantenir un alt nivell de qualitat de vida i la preuada cohesió social. Els Demòcrates volem acompanyar els sectors tradicionals -el turisme, el comerç, la construcció i el sector financer- en la seva transformació per ser innovadors i competitius en un entorn complex i canviant, dotant-los d'eines i molt especialment d'infraestructures modernes i eficients. També volem donar un suport explícit a la iniciativa Marca Andorra que ens ajuda a explicar-nos al món i a vertebrar un discurs econòmic que alinea els actors públics i privats. Al mateix temps, estem convençuts que cal explorar les vies de la diversificació econòmica a partir de les nostres fortaleeses i l'expertesa en diferents àmbits, però també amb el suport a l'emprenedoria i les oportunitats que ens ofereix la perspectiva d'un proper acord d'associació amb la Unió Europea.

✓✓ Sí als sectors tradicionals

✓✓ Sí a la diversificació

- 2.1. Un comerç competitiu i en xarxa
- 2.2. Un turisme durant tot l'any i de qualitat
- 2.3. Un compromís amb la innovació i l'emprenedoria
- 2.4. Un sector de la construcció equilibrat
- 2.5. Una xarxa d'infraestructures moderna i eficient
- 2.6. Unes polítiques actives d'ocupació
- 2.7. Unes noves tecnologies al servei d'empreses i particulars

UN COMERÇ COMPETITIU I EN XARXA

- ✓ **Sí a les botigues**
- ✓ **Sí al comerç electrònic**

El comerç és una de les principals fonts de riquesa del país i hem de continuar fent que això sigui així en el futur. Andorra compta amb una xarxa de comerços molt desenvolupada que presenta una important oferta per als consumidors. El model del comerç està canviant arreu i cal reinventar-se per mantenir o millorar la competitivitat del sector. El Govern ha d'acompanyar els botiguers en aquest procés de reconversió per permetre que el comerç continuï essent un motor de l'economia i de l'ocupació del país.

- Finalitzarem la implementació del Pla estratègic del turisme de compres en coordinació amb els comuns i el sector.
- Donarem suport a la implantació del comerç digital al país i iniciarem un pla d'acompanyament per a la digitalització dels comerços tradicionals.
- Crearem una plataforma per facilitar que les petites i mitjanes empreses s'agrupin per accedir al comerç electrònic i simplificar els processos d'exportació amb l'objectiu de millorar-ne la competitivitat.
- Crearem una zona franca, en col·laboració amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, per facilitar la reexportació.
- Continuarem promovent l'associacionisme del sector comercial i la seva professionalització. Aquesta col·laboració ha de permetre generar sinèrgies dins del mateix sector per ajudar-lo a ser competitiu i a promocionar-se.

- Des d'Andorra Turisme, continuarem donant suport a l'organització d'esdeveniments i activitats que permetin atraure públic a les principals zones comercials del país.
- Acompanyarem els comerços que vulguin modernitzar el seu negoci i posar en valor la seva oferta. En aquest sentit promourem ajudes per tal que els comerciants puguin reformar els aparadors i les façanes.
- Reforçarem, conjuntament amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, les formacions dirigides al personal del sector comercial a fi de poder capacitar-lo i millorar així la competitivitat del sector.
- Desenvoluparem eines tecnològiques basades en el "big data" (dades massives) a fi de millorar el coneixement dels clients potencials que visiten el país i treballarem per establir polítiques de fidelització conjuntes al sector comercial.
- Realitzarem campanyes de comunicació a l'estranger, especialment en temporada baixa, que divulguin la nostra oferta comercial.

Fets

Després d'anys de tancar més empreses que no pas d'obrir-ne, l'any 2013 es torna a la creació neta de nous negocis i s'ha mantingut en positiu 6 anys consecutius. L'any 2018 hi ha una creació neta de 333 negocis.

UN TURISME DURANT TOT L'ANY I DE QUALITAT

✓ **Sí al turisme**

✓ **Sí a la qualitat**

El turisme és una suma de molts sectors, tan privats com públics. Allò que fa atractiu el nostre país per als visitants és una suma de factors: des de qüestions tan evidents com l'oferta hotelera, gastronòmica i d'oci, fins a una multitud de factors que -directament o indirecta- influeixen en l'experiència del turista. Així doncs, qüestions com el transport, els esports, el comerç, la cultura, el medi natural, l'agricultura, el coneixement, la salut, la seguretat, l'ordenació del territori o l'energia són elements que configuren la nostra oferta de país. Això fa que els turistes siguin veritables "ciutadans temporals". Hem de passar de ser una destinació de vacances a un país d'experiències. De rebre molts turistes, a fidelitzar clients sostenibles. De la quantitat, a la qualitat.

- Reforçarem les formacions dirigides al personal del sector turístic a fi de poder capacitar-lo per millorar la competitivitat del sector.
- Contribuirem que les nostres estacions d'esquí continuïn consolidant el seu posicionament internacional ajudant-les a atreure clients d'altres continents, especialment l'americà i l'asiàtic, i a ampliar els seus atractius a l'estiu.
- Continuarem desenvolupant esdeveniments esportius de primer nivell internacional amb l'objectiu de promoure la visibilitat del país i reforçar la imatge de turisme d'esport i de natura.
- Promourem les rutes de muntanya com a element clau del turisme de natura, coordinant les rutes existents amb les de creació recent, com la ruta Coronallacs.

- En col·laboració amb els comuns millorarem la xarxa de refugis i la senyalització per potenciar el turisme de muntanya. En el mateix sentit, avançarem en el Pla d'infraestructures verdes per afegir al ventall de possibilitats rutes més adaptades a un turisme familiar.
- Ajudarem al desenvolupament dels allotjaments rurals com a oferta complementària al turisme de natura.
- Continuarem desplegant la Llei general de l'allotjament turístic, que representa una creixent aposta per la qualitat del sector i que també ha de permetre reforçar la inspecció.
- Desenvoluparem el turisme cultural ampliant l'oferta local. En aquest sentit, continuarem reforçant la visibilitat del nostre patrimoni cultural, ampliant, per exemple, el videomapeatge (*mapping*) que s'ha realitzat a l'església de Santa Coloma a altres monuments del romànic, promocionant l'Espai Columba o desenvolupant el Museu Nacional.
- Incidirem en la producció cultural pròpia com a element complementari a l'oferta turística.
- Seguirem apostant per l'organització d'esdeveniments culturals de prestigi internacional.
- Finalitzarem la implementació del Pla nacional del turisme de compres amb l'objectiu de donar suport al sector del comerç.
- Promourem la col·laboració amb els cossos de seguretat dels països veïns a fi d'agilitzar les entrades i sortides del país.
- Establirem una taxa turística moderada que es destinarà integralment a projectes de promoció i la millora del sector turístic. La prioritització i la distribució del finançament dels projectes es consensuarà a través d'una comissió on els actors implicats hi estiguin representats.

Fets

Després d'anys de pèrdua de visitants, hem centrat els esforços a incrementar el nombre de turistes (visitants que pernocten) que passen més d'un dia a Andorra. Ja fa 6 anys seguits que hem augmentat els turistes, els quals de 2,2 milions l'any 2012 han passat a 3,1 milions l'any 2018.

UN COMPROMÍS AMB LA INNOVACIÓ I L'EMPRENEDORIA

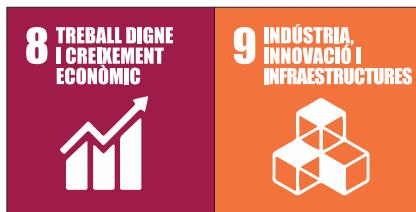
✓ **Sí a l'expertesa**

✓ **Sí a la innovació**

Som conscients que cal complementar els sectors tradicionals de l'economia amb nous àmbits d'activitat que, o bé han de venir a reinventar aquests sectors, o bé han d'obrir-ne de completament nous. La capacitat d'innovació i d'emprenedoria de la societat marcarà també la nostra capacitat de diversificar l'economia, ajudar que es desenvolupi i augmentar-ne la competitivitat.

- Promourem la creació d'un fons d'inversió públic-privat destinat a ajudar a impulsar projectes emprenedors altament innovadors.
- Ampliarem la relació d'Andorra amb centres d'innovació com els de Barcelona Tech City i la Mèlée de Toulouse, amb els quals ja s'han establert relacions, i iniciarem contactes amb centres més llunyans.
- Continuarem impulsant la competència emprenedora dels estudiants de secundària a través del conveni amb ESADE, especialistes de l'emprenedoria. Aquesta col·laboració té per objectiu auditar les pràctiques actuals a les escoles, i dotar-nos d'una eina de millora contínua de la formació dels nostres joves.
- Reforçarem el projecte Tàndem de promoció de la innovació a la formació professional oferint-lo també als sistemes educatius espanyol i francès, així com a la Universitat d'Andorra.
- Impulsarem sinèrgies entre la Universitat d'Andorra, Actua i el Niu, la incubadora i acceleradora d'empreses d'Andorra Telecom. Afavorirem així la transferència de coneixement i la generació d'empreses emergents que seran un dels motors de la diversificació econòmica.

- Desenvoluparem un programa d'ajuts als emprenedors que impliqui tant les deduccions a la CASS ja existents com incentius fiscals i productes de FEDA i Andorra Telecom especialment adaptats.
- Prioritzarem els projectes d'inversió estrangera que potenciïn la diversificació de l'economia.
- Realitzarem un acompanyament personalitzat dels projectes emprenedors a fi d'agilitzar les tramitacions administratives.
- Potenciarem el projecte de subvencions a les empreses per fomentar la innovació.
- Crearem, conjuntament amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, una plataforma dels andorrans residents fora del país independentment que estiguin estudiant, investigant o treballant. Aquesta base de dades també interrelacionarà aquestes persones amb el teixit empresarial i altres institucions del país amb l'objectiu de proposar ofertes de feina, col·laboracions, nous projectes o pràctiques formatives i així mantenir-los connectats amb Andorra.
- Modificarem la Llei de marques per dotar aquest àmbit de més seguretat jurídica.
- Finançarem projectes d'innovació, a través de la convocatòria de reptes internacionals, al voltant de temàtiques que siguin d'interès per a Andorra.
- Promourem espais d'innovació oberta i propiciarem la utilització d'infraestructures compartides, com el hub de dades d'Actua, per transformar Andorra en un banc de proves de noves tecnologies.
- Aprovarem les lleis reguladores de les professions liberals que encara no estiguin legislades.

Fets

Hem creat un programa d'ajuts a les petites i mitjanes empreses per fomentar la innovació en el desenvolupament dels seus models de negoci. El primer any se n'han beneficiat 58 empreses per un import total de 290.000 euros.

UN SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓ EQUILIBRAT

✓ **Sí al sector de la construcció**

✓ **Sí al desenvolupament equilibrat**

Després d'una crisi molt profunda, el sector de la construcció comença a donar senyals clars de recuperació. Cal posar les bases perquè aquest sector sigui més estable i eviti fluctuacions excessives que castiguen durament les empreses i els professionals. Buscarem l'equilibri entre l'obra pública i privada i prioritzarem les inversions que reverteixin en una millor qualitat de vida i que promoguin el desenvolupament econòmic del país.

- Promourem, cercant el màxim consens amb els actors implicats, la Llei d'ordenació de la construcció que reguli els aspectes essencials del procés de construcció, així com els professionals que hi intervenen.
- Actualitzarem la Llei d'ordenació del territori i urbanisme escoltant tots els sectors implicats, perquè sigui la Llei d'urbanisme del segle XXI que Andorra necessita.
- Farem més àgil el procediment de tramitació de les autoritzacions de construcció.
- Impulsarem la contractació electrònica amb l'Administració.
- Crearem la taula de la contractació pública que reagruparà els principals actors de l'àmbit i que buscarà estabilitzar la demanda d'obra pública per garantir un millor funcionament del sector.
- Desenvoluparem progressivament les infraestructures viàries planificades, amb un ritme racional i sostenible, amb el doble objectiu d'estimular l'activitat econòmica i de millorar la mobilitat, prioritzant les actuacions més beneficioses per a la ciutadania.

- Mantindrem la inversió en obra pública (Govern, comuns i parapúbliques) al voltant del 3,5% del PIB.
- Continuarem promovent el programa RENOVA a fi de millorar l'eficiència energètica del parc immobiliari del país.
- Promourem les obres de rehabilitació i de reconversió del parc immobiliari del país prioritzant la producció d'habitatges de lloguer i infraestructures productives.
- Executarem obres a fi de protegir la ciutadania dels riscos naturals propis del país.
- Afavorirem les reformes que promoguin un entorn urbà accessible respectuós del patrimoni cultural i que fomenti la qualitat de vida.
- Acompanyarem el sector en la tecnificació i la millora de la formació dels seus professionals a través de col·laboracions amb el Ministeri d'Educació i amb centres de referència del sector.
- Recuperarem la tradició de la pedra seca tant en l'àmbit públic com en el privat organitzant formacions especialitzades en aquest àmbit.

Fets

En el marc del programa RENOVA per a la millora de l'eficiència energètica en els edificis s'han gestionat 1.382 sol·licituds en 8 anys, s'han fet actuacions per valor de més de 52 milions d'euros i s'han concedit subvencions per un import de 6.547.290 €. Cada euro invertit pel Govern ha tingut un impacte de 8,02 euros en el teixit empresarial.

UNES OBRES PÚBLIQUES

AL SERVEI DEL DESENVOLUPAMENT

2.5.

✓ **Sí a l'obra nova**

✓ **Sí a la recuperació del patrimoni**

La política d'obres públiques ha d'estar al servei del desenvolupament sostenible del conjunt del país. Les inversions han de tenir, doncs, l'objectiu de millorar les infraestructures de mobilitat interna i de connexió amb l'exterior, i també han de tenir un impacte positiu en l'oferta turística i cultural, posant en valor equipaments del patrimoni nacional.

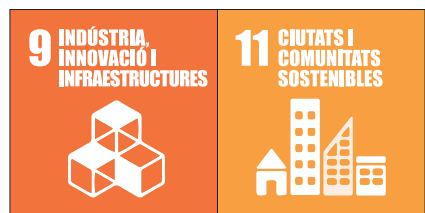
- Complirem els compromisos pactats amb França a fi de millorar la via d'accés a Andorra pel Pas de la Casa i limitar els dies de tancament de les carreteres franceses.
- Seguirem promovent a curt termini l'aeroport Andorra-la Seu d'Urgell perquè en la propera legislatura tinguí vols regulars amb els principals aeroports europeus.
- Valorarem la viabilitat de desenvolupar un heliport nacional a la zona de les Tressoles sempre que es disposi de l'aval tècnic oportú i s'hagi consensuat amb la plataforma relacionada amb l'heliport.
- Continuarem recuperant el patrimoni cultural del país, posant-lo en valor i donant-li un ús, com per exemple en el cas de Ràdio Andorra i l'Hotel Rosaleda, on s'hi ubicaran els ministeris d'Afers Exteriors i de Cultura, respectivament.
- Treballarem per trobar un ús a la casa Rossell que contribueixi a dinamitzar la parròquia d'Ordino i a diversificar l'oferta cultural i turística del país.
- Desenvoluparem una infraestructura cultural i de lleure a l'emplaçament on actualment hi ha ubicada la casa Parramon de la Massana.
- Acabarem la fase 4 de la desviació de Sant Julià de Lòria amb els seus accessos: pont de Fontaneda i pont a l'alçada del carrer d'Isidre Valls, on s'instal·larà un punt giratori. I complint els compromisos signats, procedirem a cobrir el vial del tram de l'antic càmping Huguet per condicionar un aparcament. Estudiarem com concloure la desviació de

Sant Julià de Lòria a partir del nou model circulatori que s'establirà a la part baixa de la desviació.

- Farem una rotonda, ja prevista al pressupost del 2019, a prop del Punt de Trobada.
- Mantindrem les inversions previstes els propers anys a la CG4 de la cruïlla d'Erts a Pal i a la CG5 de la cruïlla d'Erts al Pont Pedregat. Ens comprometem, a més, a connectar els nuclis de la Massana, Erts i Arinsal amb voravies.
- Construïrem el Museu de l'Automòbil a Encamp.
- Desenvoluparem un projecte de remodelació de la zona de l'aparcament del Consell General i els entorns de la Casa de la Vall, seguint els resultats del concurs d'idees que s'ha promogut.
- Impulsarem la construcció del nou Museu Nacional.
- Iniciarem els treballs per millorar la mobilitat a la zona de la Massana i Ordino per facilitar l'accés a les parròquies i a les estacions d'esquí de Vall Nord.
- Continuarem embellint els accessos del país tant a la frontera del Pas de la Casa com a la de Sant Julià de Lòria amb la col·laboració dels comuns.
- Acabarem l'eixamplament de la CG-2 a Canillo, entre la cascada de Moles i l'Aldosa.

- Desplegarem la tecnologia 5G de telefonia mòbil a tot Andorra i promourem el desenvolupament de la xarxa Internet de les coses.
- Fomentarem la utilització d'un banc de dades nacional que serveixi per reforçar la innovació i continuar implementant el concepte d'Andorra com a banc de proves per a noves tecnologies.
- Buscarem en coordinació amb els comuns un emplaçament per construir un cementiri laic i multiconfessional.
- Potenciarem el passeig del Riu com a eix generador de connexions d'espais públics, conjuntament amb els comuns d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany
- Estudiarem la millora de l'accés a Andorra la Vella a través de Santa Coloma.

Fets

S'han recuperat edificis del patrimoni nacional que estaven en estat d'abandó per donar-los-hi un ús públic, com en el cas de l'Hotel Rosaleda o de Ràdio Andorra.

UNES POLÍTIQUES ACTIVES D'Ocupació

2.6.

✓ **Sí als drets laborals**

✓ **Sí a la flexibilització**

Una Andorra on les persones compten és un país que sap posar el desenvolupament laboral dels ciutadans al centre de les polítiques públiques. Els Demòcrates estem convençuts que aquesta qüestió és cabdal per assolir una societat equilibrada i econòmicament sostenible. Al mateix temps, el Govern ha d'estar al costat de les empreses del país i facilitar-los l'accés a uns recursos humans de qualitat.

- Desenvoluparem la Llei d'ocupació, que defensa un posicionament proactiu en matèria d'ocupació.
- Continuarem apostant per la formació mantenint un catàleg de formacions adaptat a les necessitats del mercat laboral i a les potencialitats dels treballadors en recerca de feina.
- Reforçarem els mecanismes d'acompanyament per als col·lectius especialment sensibles, com per exemple els joves i les persones de més de 45 anys.
- Promourem al desenvolupament de la recerca en el sector públic i en el privat ajudant econòmicament al desenvolupament de doctorats industrials.
- Constituïrem conjuntament amb la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra un registre d'andorrans a l'estranger, tant d'estudiants com de treballadors, per facilitar que el teixit empresarial i altres institucions del país guardin el contacte i els puguin oferir pràctiques, col·laboracions, projectes i oportunitats laborals.

- Insistirem en l'acompanyament ocupacional de les persones amb discapacitat facilitant-ne la plena inclusió en el mercat de treball.
- Estarem a l'escolta de les necessitats del teixit econòmic obrint quotes suficients per a treballadors estrangers i buscant l'equilibri entre prioritzar les persones inscrites al Servei d'Ocupació i facilitar als empresaris l'accés a treballadors estrangers qualificats.
- Reforçarem les accions de contractació de personal en les zones geogràfiques properes dels països veïns.
- Buscarem la manera de valoritzar l'experiència dels esportistes d'elit un cop finalitzada aquesta etapa.
- Continuarem millorant el funcionament del Servei d'Ocupació amb la realització d'enquestes de satisfacció als treballadors i empresaris.

Fets

Els darrers anys hem creat 6 programes d'ajut a l'ocupació. El Servei d'Ocupació ha passat de tenir 1.095 persones inscrites el novembre de l'any 2012 a 399 el novembre del 2018. I el nombre d'assalariats, el mateix novembre del 2012 eren 34.281 i el novembre del 2018 eren 38.126.

UNES NOVES TECNOLOGIES AL SERVEI D'EMPRESSES I PARTICULARS

- ✓ Sí a la digitalització
- ✓ Sí a la dimensió humana

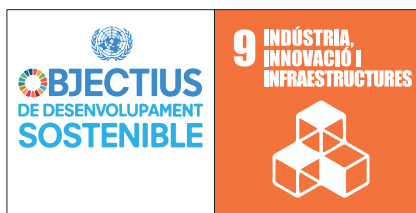
El món canvia cada cop més de pressa i els canvis tecnològics constants impregnen la nostra societat. La reduïda dimensió, tan demogràfica com geogràfica, d'Andorra ha estat sovint un inconvenient, però també en aquest cas pot esdevenir una fortalesa. La capacitat d'adaptació de la societat andorrana és més gran que la dels seus veïns i hem de saber transformar aquest fet en un avantatge competitiu.

- Consolidarem l'e-administració i implementarem la notificació electrònica per incrementar el nombre d'usuaris de tràmits en línia.
- Aprovarem una llei d'actius virtuals per donar cobertura i seguretat jurídica a la tecnologia *blockchain* (cadena de blocs) en tots els seus àmbits.
- Apostarem per la tecnologia *blockchain* com a element de certificació electrònica de tots els diplomes d'ensenyament superior emesos pel Govern. Posteriorment, ampliarem l'abast d'aquesta iniciativa a tots els títols emesos pel Govern i a altres certificats administratius i treballarem de manera multilateral i bilateral perquè aquests elements siguin reconeguts internacionalment.
- Promourem el desenvolupament del comerç electrònic i iniciarem un pla d'acompanyament a la digitalització dels comerços tradicionals.
- Desenvoluparem les eines associades amb el *big data* per conèixer millor el comportament dels visitants d'Andorra i poder crear productes adaptats a les seves necessitats i establir elements de fidelització conjunta fent de la seva estada al país una experiència única.

- Acompanyarem el sector dels e-esports en el seu procés de creixement perquè puguin esdevenir un sector econòmic significatiu.
- Desplegarem les tecnologies punteres de connectivitat, com la posada en funcionament del 5G i del progressiu increment de l'amplada de banda d'Internet, per tal de mantenir-nos com un dels països referents. Impulsarem el desplegament d'una xarxa d'àmbit nacional perquè la Internet de les coses sigui una realitat i un impuls econòmic per al nostre país. Reforçarem la utilització dels codis QR per facilitar l'accés dels ciutadans a la informació en diversos àmbits.
- Posarem en marxa una plataforma multimodal que reagrupi totes les tipologies de mobilitat i, a través de les noves tecnologies, doni un millor servei als ciutadans proporcionant informació sobre el transport públic, els aparcaments i els serveis de mobilitat compartida.
- En el sector de l'energia, prioritzarem l'ús de les noves tecnologies per fer un consum més eficient i responsable de l'energia gràcies, per exemple, als comptadors elèctrics intel·ligents o a les eines de domòtica associades a la gestió de la seguretat, la il·luminació i la calefacció, entre d'altres.
- Reforçarem els lligams entre les entitats públiques i les privades

per afrontar junts nous reptes tecnològics.

- Aprofitarem la dimensió reduïda del país per transformar-lo en un banc de proves tecnològic on empreses nacionals o estrangeres hi puguin desenvolupar les seves proves pilot.
- Reforçarem els contactes entre Actua i els principals centres de recerca internacionals per poder transformar Andorra en un país de recerca i que aquest àmbit esdevingui un sector econòmic emergent.
- Lluitarem contra la bretxa digital a través de les formacions que es desenvolupen al Centre de Formació d'Adults, que tenen per objectiu capacitar les persones que no van tenir l'oportunitat de fer-ho en el moment de la seva formació inicial.

Fets

Des de l'any 2016 s'ha posat en marxa el certificat de signatura electrònica i s'hi ha donat accés a ciutadans i empreses.

LA SOCIETAT DEL FUTUR

3

Andorra és una societat rica i plural, oberta i acollidora. La clau de l'èxit, després d'haver experimentat un creixement demogràfic important al llarg del segle XX, rau en la qualitat de vida i les oportunitats de desenvolupament personal que el país ha pogut oferir al conjunt dels seus ciutadans. El repte principal al qual ens enfrontem, de present i de futur, és la preservació del que probablement sigui avui el nostre bé més preuat: la cohesió social. Amb aquest objectiu, els Demòcrates volem fer efectiva la igualtat d'oportunitats per a totes les persones, entenent que aquest és el punt de partida per a una societat justa i que permeti la màxima expressió de les potencialitats individuals i col·lectives. Les polítiques i accions concretes que proposem en aquest sentit pretenen posar fi a les situacions d'exclusió, així com a qualsevol tipus de discriminació, i aspiren a la creació de les condicions necessàries per garantir l'accés a uns serveis públics òptims i a un habitatge digne. La cohesió social apunta també a una identitat comuna que no és excloent dels orígens diversos. Aquesta identitat es crea i es reforça dia a dia des de l'educació i la cultura, des del lleure i l'esport. Per aquest motiu, els Demòcrates ens comprometem amb el talent en els diferents àmbits i amb la seva projecció, dins i fora de les nostres fronteres. L'Andorra del futur és una Andorra on totes les persones compten.

✓✓ Sí a la igualtat d'oportunitats

✓✓ Sí a la promoció del talent individual i col·lectiu

3.1. Una educació que prepari per al futur

3.2. Unes polítiques per a la igualtat efectiva

3.3. Una salut pública de qualitat

3.4. Un país inclusiu

3.5. Un país segur

3.6. Una política d'habitatge activa i realista

3.7. Una política d'immigració equilibrada

3.8. Una identitat pròpia i plural

3.9. Una cultura oberta

3.10. Un esport a l'abast de tothom

UNA EDUCACIÓ QUE PREPARI PER AL FUTUR

✓ **Sí a la formació acadèmica**

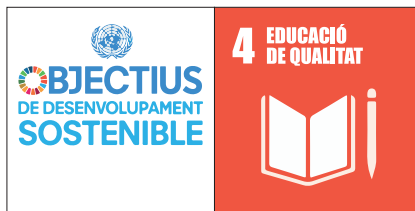
✓ **Sí a l'educació en valors**

L'educació és la millor eina per transformar la societat i cal que continuï sent una de les prioritats del Govern. Una educació plural basada en la qualitat que permeti als nostres joves no només continuar estudis superiors o inserir-se al mercat laboral sinó també esdevenir ciutadans crítics i responsables.

- Avançarem l'edat obligatòria d'escolarització als 3 anys i treballarem per poder-la ampliar també fins als 18 anys, seguint la tendència internacional i personalitzant l'oferta educativa segons les potencialitats de cadascú.
- Ampliarem el suport als tres sistemes educatius perquè considerem que el fet de tenir tres sistemes públics, gratuïts i de lliure elecció és una de les riqueses principals del país. En aquest sentit, intensificarem les sinèrgies entre ells perquè creïn projectes pedagògics compartits.
- Posarem en marxa el batxillerat internacional a l'Escola Andorrana i a la Formació Professional per facilitar la mobilitat internacional dels nostres estudiants.
- Ampliarem la presència de l'anglès al sistema educatiu andorrà promovent programes d'intercanvi i capacitant els equips docents amb l'objectiu de millorar les competències lingüístiques dels nostres joves.
- Reforçarem l'educació en valors fent un èmfasi especial en la identitat, el respecte a la diversitat i la sostenibilitat.

- Continuarem apostant per una Formació Professional de qualitat i n'ampliarem l'oferta.
- Desenvoluparem un màster en ciències de l'educació a la Universitat d'Andorra amb el suport del Consell d'Europa.
- Estudiarem la viabilitat d'oferir un màster en infermeria que formi en especialitats que siguin de més interès per al país.
- Buscarem una ubicació per ampliar la seu de la Universitat a fi de poder acollir l'increment d'alumnes que ha tingut els darrers anys i crearem un campus universitari a Sant Julià de Lòria, on conflueixin educació, cultura, art, lleure i esports.
- Negociarem, en el marc de l'acord d'associació amb la Unió Europea, que els grups de recerca andorrans puguin participar en projectes de finançament de la Unió.
- Promourem la formació contínua al llarg de la vida ampliant l'activitat del Centre de Formació d'Adults i aprovant la Llei de la validació de l'experiència que permetrà obtenir diplomes oficials tenint en compte les experiències dels ciutadans.
- Desenvoluparem reglamentàriament la Llei del Cos d'Educació per definir la carrera professional dels docents.
- Continuarem convocant edictes per a la contractació de membres del Cos d'Educació, tenint en compte l'experiència del personal eventual.
- Impulsarem una taula de reflexió conjuntament amb tots els actors implicats per revisar les condicions laborals dels professionals de les escoles congregacionals.

Fets

En 8 anys hem multiplicat per 2,5 el nombre d'estudiants de Formació Professional, amb una inserció laboral de més del 95% un mes després d'obtenir el títol.

UNES POLÍTIQUES PER A LA IGUALTAT EFFECTIVA

✓ **Sí a la igualtat**

✓ **Sí a la diferència**

La defensa dels drets de la dona ha esdevingut un eix central de les polítiques del segle XXI. Només amb una igualtat plena entre dones i homes aconseguirem bastir una societat cohesionada on totes les persones puguin desenvolupar-se plenament i puguin ser ciutadans i ciutadanes actius. Així, la llei d'igualtat efectiva entre dones i homes serà una de les primeres iniciatives legislatives que impulsarem amb la voluntat que tingui incidència en tots els àmbits de la vida social.

- Desenvoluparem reglamentàriament la Llei per a la igualtat de tracte i la no-discriminació aprovada la legislatura passada.
- Promourem la llei d'igualtat efectiva entre dones i homes amb el principi d'igualtat de tracte i no discriminació entre homes i dones que vincula tots els poders públics i totes les persones físiques, jurídiques, públiques o privades.
- Introduïrem la perspectiva de gènere en el disseny de polítiques públiques.
- Promourem la presència equilibrada entre dones i homes en els àmbits de representació política, participació pública i òrgans de direcció públics.
- Fomentarem mesures d'acció positiva per assolir la igualtat efectiva, tant en el sector públic com privat.
- Lluitarem contra la bretxa salarial aplicant les diverses normatives en matèria d'igualtat que hem impulsat.
- Crearem l'Institut Andorrà de les Dones.

- Crearem un servei d'atenció integral a les dones, centrat en la seva salut sexual i reproductiva des d'una perspectiva transversal i multidisciplinària, incloent l'atenció a aquelles dones que volen interrompre de forma voluntària l'embaràs.
- Millorarem l'ocupabilitat de les dones mitjançant polítiques actives d'ocupació amb perspectiva de gènere i impulsant mesures de conciliació efectives.
- Impulsarem la creació d'una taula de treball per proposar mesures efectives de conciliació familiar en el sector dels serveis associats al comerç i al turisme, amb els actors implicats.
- Promourem més diversitat professional de les dones amb el foment de la presència femenina en carreres tècniques.
- Promourem l'accés a formacions professionals que millorin les competències i les capacitats dels col·lectius que treballen en feines més precàries.
- Crearem un distintiu empresarial en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i de conciliació de la vida personal, familiar i laboral.
- Continuarem desenvolupant polítiques de prevenció i erradicació de la violència de gènere.
- Impulsarem mesures de reeducació i rehabilitació per als homes que han comès fets constitutius de violència de gènere.
- Promourem formació especialitzada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe o gènere en el si de l'Administració.
- Incrementarem les mesures de suport a les treballadores víctimes de violència de gènere.

Fets

Hem aprovat la Llei d'igualtat de tracte i no-discriminació que introdueix la tutela judicial de la igualtat i la inversió de la càrrega de la prova, facilitant així que les víctimes de la discriminació tinguin més eines per defensar els seus drets.

UNA SALUT PÚBLICA DE QUALITAT

3.3.

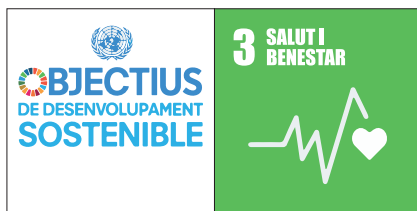
✓ **Sí a la salut**

✓ **Sí a la bona gestió**

El sistema de salut pública del país és un dels elements clau del nostre estat del benestar. Les millores de la medicina han permès incrementar l'esperança de vida de la població, però plantegen reptes associats a l'envelliment progressiu de la població i la cronificació de les malalties. Hem de continuar apostant per una salut pública de qualitat ampliant-ne els serveis tot i fent-la sostenible. Una estructura pública coordinada que aposti per la prevenció, la qualitat de vida dels seus usuaris i tingui una cura especial de la cronicitat, de l'envelliment saludable i de la dependència.

- Crearem una unitat de radioteràpia a l'Hospital amb l'objectiu d'evitar el desplaçament i millorar la qualitat de vida dels pacients que necessiten aquest tractament.
- Desenvoluparem la Llei de les professions sanitàries que coordini els accessos, els àmbits d'actuació i les responsabilitats dels professionals.
- Redactarem una llei del medicament per millorar la regulació del sector farmacèutic i promourem la creació d'un nou sector econòmic al país vinculat a la indústria farmacèutica, gràcies a les oportunitats generades per l'acord d'associació amb la Unió Europea.
- Proposarem una modificació de la Llei del SAAS per continuar millorant la transparència i l'eficiència de la institució.
- Continuarem desplegant la història clínica compartida a fi que sigui universal.
- Impulsarem una cartera de serveis que incorpori una nova nomenclatura de malalties, processos i procediments, per reorganitzar així el sistema i millorar-ne l'eficiència.

- Incorporarem progressivament a la cartera de serveis de la CASS, a partir de l'evidència científica, prestacions associades amb els àmbits de la psicologia i de la nutrició.
- Continuarem apostant pel projecte d'atenció centrada en la persona del Cedre i progressivament l'estendrem a la resta de centres sociosanitaris del país.
- Reforçarem l'atenció primària i domiciliària com a mesura per millorar la qualitat de vida dels usuaris i millorar l'eficiència econòmica del sistema sanitari.
- Implementarem el programa de prevenció del càncer colorectal.
- Promourem la creació d'un projecte específic i transversal d'acompanyament de la gent gran que busqui maximitzar-ne l'autonomia i la qualitat de vida.
- Reforçarem el programa de promoció de la pràctica responsable de l'esport a totes les edats com a element clau de prevenció de patologies i de promoció d'un estil de vida saludable.
- Impulsarem, conjuntament amb els clústers de salut i de l'esport, la creació d'un sector econòmic al país associat amb el benestar i la medicina de l'esport.
- Completarem el Pla nacional de salut mental amb l'objectiu de fer una bona prevenció d'aquestes patologies i millorar-ne l'atenció integral.
- Ampliarem els beneficis socials per a les famílies nombroses.
- Crearem un centre residencial per a l'atenció integral durant les 24 hores de persones amb problemes de salut mental.
- Promourem l'ús de les noves tecnologies en l'autogestió de les malalties cròniques.
- Impulsarem la creació d'un centre de dia per a les persones afectades per malaltia neurodegenerativa.
- Revisarem els protocols d'atorgament dels reemborsaments al 100% i de les baixes mèdiques per evitar disfuncions.

Fets

Hem implementat el 100% de cobertura i el tercer pagador a la CASS per a totes les persones que reben una pensió de solidaritat, de manera que no han de pagar ni avançar el cost dels serveis sanitaris. També hem posat en marxa el tercer pagador per a tothom en les visites al metge referent.

UN PAÍS INCLUSIU

3.4.

✓ **Sí a la inclusió**

✓ **Sí a la diversitat**

Des de Demòcrates creiem que el desenvolupament econòmic ha de ser sostenible i ha d'arribar a tothom. Per aquest motiu, pensem que l'Estat ha de promoure la inclusió, generant oportunitats i garantint els drets de les persones o col·lectius més vulnerables. De manera paral·lela seguirem potenciant les polítiques de prevenció orientades als col·lectius amb més vulnerabilitat social.

- Impulsarem un pacte nacional per a la sostenibilitat de les pensions de jubilació amb les forces polítiques i els actors socials. En el marc d'aquest pacte s'analitzaran les diverses solucions proposades pel Consell d'Administració de la CASS i es proposaran quines s'han d'implementar i amb quin calendari. L'objectiu final d'aquesta proposta és poder garantir unes pensions de jubilació dignes i que siguin sostenibles.
- Desplegarem reglamentàriament la Llei dels drets dels infants i dels adolescents per protegir de manera integral a tots els infants i adolescents, especialment els que es trobin en situació de risc.
- Promourem la figura de les famílies d'acollida com a element essencial d'acompanyament dels infants tutelats, i desenvoluparem també la família d'acollida professional.
- Crearem el Centre de Reeducació Intensiva per a joves amb problemes conductuals i addiccions.
- Posarem en marxa un nou pla d'atenció a la infància, centrat especialment en els infants en risc.
- Continuarem desenvolupant polítiques de prevenció de la discriminació per motiu d'orientació sexual i d'identitat i expressió de gènere.
- Seguirem donant suport a les actuacions de la Fundació Privada Nostra Senyora de Meritxell i de la Fundació Privada Tutelar a favor de la plena inclusió de les persones amb discapacitat.
- Revisarem els criteris de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (CONAVA) amb l'objectiu de tenir una avaluació més transversal i posant la mirada sobre les capacitats de la persona al llarg

de la seva vida, per garantir els suports necessaris per assolir el màxim d'autonomia.

- Treballarem per garantir una accessibilitat universal a les persones amb discapacitat a través d'una nova llei d'accessibilitat.
- Promourem una llei de patrimoni protegit per a persones amb discapacitat.
- Impulsarem una nova llei dels drets de les persones amb discapacitat adaptada a la realitat actual.
- Modificarem la Llei electoral per fer possible el dret de vot en condicions d'igualtat de les persones amb discapacitat.
- Promourem polítiques a favor de les persones dependents.
- Incrementarem la coordinació entre Administració central, comuns i institucions privades mitjançant la potenciació de la Comissió Nacional de Benestar Social (CONBS) i la Comissió de Participació d'Entitats Cíviques (COPEC).
- Seguirem incrementant de manera progressiva el salari mínim fins a arribar com a mínim als 1.200 € al final de la legislatura.
- Continuarem augmentant el poder adquisitiu de les persones amb pensions més baixes apujant-les per

sobre de l'IPC anual, i aconseguir un efecte similar al de la tretzena paga.

- Promourem la utilització compartida d'habitatges fomentant les relacions intergeneracionals.
- Ampliarem l'acompanyament de les persones grans en situació de dependència o de fragilitat prioritzant l'atenció a domicili.
- Reagruparem sota la tutela del ministeri encarregat dels afers socials tots els ajuts que tinguin com a criteri les condicions socioeconòmiques dels sol·licitants per millorar-ne l'eficiència i agilitzar-ne el procés de resolució.

Fets

Hem creat la xarxa d'empreses inclusives, que reconeix aquelles empreses que aposten per la inclusió, i hem eliminat els contractes de baix rendiment, equiparant els drets laborals de les persones amb discapacitat als de la resta de la ciutadania.

UN PAÍS SEGUR

✓ **Sí a la seguretat**

✓ **Sí a la llibertat**

Andorra és un dels països més segurs del món. Aquest és, sens dubte, un dels nostres principals actius, motiu d'orgull i al qual no volem renunciar. Els Demòcrates ens comprometem a treballar per seguir reduint els índexs de criminalitat i mantenir, així, el mateix nivell de seguretat ciutadana i ordre públic, sempre des de la proximitat i el respecte a les persones.

- Aprovarem una llei de protecció civil que reguli de manera sistemàtica aquesta matèria seguint els criteris desenvolupats per les Nacions Unides.
- Impulsarem un centre d'atenció per a les trucades d'emergència (112).
- Aprovarem els reglaments que regulen les especialitats del Cos de Policia i del Cos Penitenciari.
- Continuarem dotant els cossos especials dels mitjans humans i materials necessaris per mantenir els alts nivells de seguretat de què gaudim.
- Desplegarem la Llei de seguretat pública en tots els seus àmbits d'actuació.
- Entrarem a tràmit parlamentari una llei de seguretat privada que regularà aquest sector.

- Promourem, prioritàment mitjançant polítiques de prevenció, comportaments responsables amb l'objectiu de disminuir el nombre d'accidents a les carreteres.
- Reforçarem la prevenció i les intervencions per disminuir el consum d'alcohol i altres drogues per part dels menors d'edat. En concret, donarem un impuls més significatiu a l'aplicació del Pla nacional contra les drogodependències.
- Continuarem col·laborant amb els cossos de seguretat dels països veïns en matèria de seguretat i protecció civil.

Fets

Hem aprovat la Llei qualificada de seguretat pública que permet combatre millor l'incivisme i els conflictes de convivència.

UNA POLÍTICA D'HABITATGE ACTIVA I REALISTA

- ✓ **Sí al dret a l'habitatge**
- ✓ **Sí a la iniciativa privada**

L'accés a un habitatge digne amb un cost raonable és un dels principis rectors de la política econòmica i social consagrats a la Constitució. En els últims anys, la confluència de diversos factors s'ha traduït en una dificultat creixent per part de la població per accedir a un habitatge o per fer front a l'augment dels preus de lloguer. La recuperació econòmica ha fet incrementar la demanda d'habitatges de lloguer a un ritme superior a l'oferta. D'altra banda, l'auge dels habitatges d'ús turístic ha contribuït a reduir els immobles que s'ofereixen per a lloguer residencial. I, finalment, les regulacions en matèria d'urbanisme han esdevingut massa rígides per fomentar la rehabilitació. Cal continuar impulsant mesures com les que recull la Llei de mesures urgents relatives a l'arrendament d'habitatges per tal de reactivar el mercat de lloguer residencial.

- Crearem un fons d'inversió immobiliària destinat a la construcció nova i a la rehabilitació d'edificis actualment en desús per poder-los emprar únicament a l'habitatge de lloguer. La participació en aquest fons serà publico-privada, com per exemple amb la presència de la CASS, seguint criteris de seguretat, rendibilitat i liquiditat.
- Impulsarem un conveni amb l'Associació de Bancs Andorrans (ABA) per posar al mercat de lloguer els pisos buits dels quals disposen.
- Controlarem els pisos turístics perquè aquells que no s'adapten a la normativa tornin al mercat de lloguer residencial.

- Crearem un institut de l'habitatge perquè, entre d'altres, recopil·li dades fiables dels habitatges residencials disponibles a Andorra, així com del mercat de lloguer. Així, per exemple, desenvoluparà índexs de preus de lloguer de referència que proporcionin informació sobre les diverses zones del país.
- Promourem en col·laboració amb els comuns incentius fiscals i urbanístics per facilitar que els propietaris d'immobles els posin al mercat de lloguer.
- Desenvoluparem la recentment aprovada Llei de mesures urgents relatives a l'arrendament d'habitatges per tal de fomentar la rehabilitació i la construcció de nous habitatges de lloguer, així com per incentivar que els habitatges turístics tornin al mercat de lloguer residencial.
- Implicarem els comuns en una estratègia conjunta per construir habitatges de lloguer nous, ja que dels mateixos comuns en depenen bona part dels impostos i taxes de construcció, així com la competència en desenvolupament urbanístic.
- Impulsarem en col·laboració amb entitats o persones privades, projectes de construcció o rehabilitació d'habitatges de lloguer destinats als col·lectius més vulnerables.

Fets

L'any 2018 s'han donat ajudes al lloguer a 915 famílies per un import global de més de 1.600.000 euros.

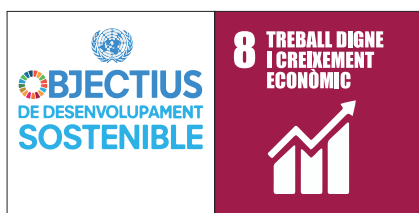
UNA POLÍTICA D'IMMIGRACIÓ EQUILIBRADA

- ✓ **Sí a ser un país d'acollida**
- ✓ **Sí a mantenir la cohesió**

La política d'immigració és clau per donar resposta a les necessitats de l'economia productiva. Alhora, del seu equilibri amb el mercat laboral intern en depèn en bona mesura la preservació de la preuada cohesió social. Els Demòcrates defensem que el sistema de quotes és un bon sistema per regular els fluxos migratoris i, per aquesta raó, continuarem adaptant-lo a una realitat canviant i flexibilitzant-lo quan calgui, de manera que les empreses puguin contractar professionals qualificats estrangers sempre que el mercat laboral intern no pugui satisfer-ne la demanda.

- Continuarem obrint quotes per a treballadors en interlocució amb els actors socials. Cercarem l'equilibri entre protegir suficientment el mercat interior per donar sortida a les persones inscrites al Servei d'Ocupació i, alhora, garantir al teixit empresarial l'accés a la mà d'obra adequada per respondre a les seves necessitats.
- Prioritzarem la cerca de partenariats amb les zones geogràfiques pròximes dels països veïns per trobar persones interessades a treballar a Andorra.
- Buscarem de simplificar les tramitacions d'immigració associades amb permisos d'estudi.
- Continuarem promovent l'atracció de valor al país a través de les residències passives.
- Ampliarem el període de carència que permet mantenir a les empreses la quota assignada i estar eximides de la taxa d'immigració en cas de renúncia del treballador al lloc de treball.

- Desenvoluparem un pla d'acollida per a les persones nouvingudes.
- Valorarem el grau d'integració al país per a l'obtenció de les renovacions dels permisos de residència i treball.
- Defensarem, en el context de l'acord d'associació amb la Unió Europea, la nostra política de quotes com un element necessari per mantenir la cohesió social i els actuals estàndards de seguretat.

Fets

Els darrers anys hem flexibilitzat les quotes d'immigració per donar resposta a les necessitats del teixit empresarial. Alhora, en alguns sectors hem fixat salaris mínims per poder accedir a la quota.

UNA IDENTITAT PRÒPIA I PLURAL

✓ **Sí a la identitat**

✓ **Sí al progrés**

La identitat andorrana és un concepte complex de definir, perquè gaudim d'una història única que ens dibuixa com a país i, alhora, som un espai que s'ha transformat amb les aportacions de totes les persones que n'han fet el seu lloc de vida. En aquesta època de canvis ràpids, de societat líquida, és important ser conscient d'allò que ens ha configurat i ser actius per comprendre els canvis que han de venir.

- Seguirem treballant per enfortir la integració a Andorra de les persones que volen esdevenir ciutadans andorrans, mitjançant formacions específiques que permetin obtenir la nacionalitat andorrana i facilitant la participació ciutadana.
- Modificarem la Llei de nacionalitat perquè es puguin acumular períodes discontinus de residència per adquirir la nacionalitat per naturalització i garantir que els fills d'andorrans puguin accedir a la nacionalitat, amb independència del seu lloc de naixement.
- Revisarem els criteris de renovació dels permisos de residència i treball a fi que aquelles persones que mostrin un domini de la llengua catalana suficient i uns coneixement sobre el país tinguin condicions més favorables.
- Promourem la difusió de la nostra història a partir dels treballs del Centre d'Estudis Històrics i Polítics (CEHIP) que permetran accions de divulgació per als ciutadans.
- Promourem el treball entre les diferents nacionalitats presents al